GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḑI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 143. | Dumineca 12 (24) Augustŭ | 1884.

Braşovŭ în 11 (23) Augustŭ.

Despre Ungurĭ şi despre justiţia ungurésca esistă o mulţime de anecdote, mai alesŭ printre Nemţii austriacĭ. Una din aceste anectode spune, că odată fiindŭ prinsŭ de pandurii satului unŭ omŭ, care erá bănuitŭ că a furatŭ nisce găinĭ dela unŭ ţĕranŭ, elŭ fù închisŭ la ordinulŭ solgăbirĕului (subprefectului) într'unŭ coteţŭ de porcĭ, care p'atuncĭ servea de arestŭ preventivŭ. A treia ḑi după acésta venì pandurulŭ c'unŭ altŭ omŭ, care se dovedise că este adevĕratulŭ făptuitorŭ. Şi acesta fù înfundatŭ în coteţŭ. In cele din urmă pandurulŭ, aducându-şĭ aminte de bietulŭ nevinovatŭ, care suferise atâtŭ de cumplitŭ trei ḑile întregĭ în acelŭ arestŭ infectŭ, merse la solgăbirĕulŭ şi-lŭ întrebă:

„Ce sĕ facŭ, mărite d-le solgăbirĕu, cu arestantulŭ, care n'a furatŭ?“

Solgăbirĕulŭ, mai sugêndŭ odată bine din ciubucŭ şi încreţindu-şĭ fruntea, pronunţă următórea sentinţă:

„Deóre-ce şi aşa e aicĭ, dă-i ḑece beţe!“

Făr' de voiă ne-amŭ adusŭ aminte de acéstă anecdotă, când amŭ cetitŭ în ḑiarele unguresci sentinţa, ce a adus-o ministrulŭ de instrucţiune Trefort în afacerea cu studenţii ungurĭ şi românĭ dela universitatea din Cluşiu.

Cetitorii noştri cunoscŭ acéstă afacere; ei sciu fórte bine cine a provocatŭ turburările din Cluşiu în Maiu anulŭ curentŭ şi sunt pe deplinŭ convinşĭ despre vinovăţia unora şi nevinovăţia celorlalţĭ. De aceea cetindŭ comunicatulŭ, ce-lŭ reproducemŭ mai josŭ după foile maghiare, vorŭ face trista observaţiune, că dreptatea ungurésca încă nicĭ în ḑiua de astăḑĭ nu se póte înălţá pe unŭ nivelŭ mai înaltŭ ca acela, pe care se aflá înainte de 1848.

S'a făcutŭ multă sfară în ţéră cu aceea, că senatulŭ universitarŭ din Cluşiu va trage la rĕspundere pe demonstranţĭ şi că va pedepsí pe cei vinovaţĭ pe cale disciplinară. Credémŭ, că ce-lŭ puţinŭ pentru ochii lumei se va aduce o sentinţă, care sĕ fie măcarŭ la aparinţă dréptă. Dér ce sĕ veḑĭ? Studenţii ungurĭ, carĭ au insultatŭ în modulŭ ce-lŭ mai brutalŭ din chiar seninŭ pe pacinicii lorŭ colegĭ dela universitate, pe profesorulŭ lorŭ şi pe alţĭ cetăţenĭ românĭ din Cluşiu, sunt schtiţi de orĭce pedépsă, ér în contra studenţilorŭ românĭ şi-a profesorului românŭ s'a ordonatŭ o cercetare strictă disciplinară, celŭ din urmă fiindŭ concediatŭ pe unŭ anŭ de ḑile.

Ministrulŭ de instrucţiune Trefort póte sĕ scie multă carte, dér darulŭ de a fi cu dreptate şi ecuitate nu 'lŭ are mai alesŭ când e vorba de studenţĭ, de profesorĭ şi de scóle românescĭ. Avêndŭ dér de a judecá casulŭ din Cluşiu şi sêmţindŭ, că nisce turburărĭ şi demonstraţiunĭ ca cele întêmplate înainte cu trei lunĭ în Cluşiu reclamă o sentinţă óre-care energică, şi-a gânditŭ că va fi cu multŭ mai folositorŭ pentru „idea de statŭ maghiarŭ,“ décă în loculŭ Maghiarilorŭ vinovaţĭ vorŭ fi pedepsiţĭ Românii nevinovaţĭ, căcĭ, orĭ cum amŭ sucĭ şi amŭ întórce lucrulŭ, sub sistemulŭ actualŭ totŭ numai Românulŭ va rĕmânea: „hoţulŭ de păgubaşŭ.“

Senatulŭ universităţii din Cluşiu a fostŭ decisŭ, ca studenţii ungurĭ, carĭ au iniţiatŭ scandalulŭ sĕ fie admoniaţĭ înaintea senatului universitarŭ şi totodată sĕ li-se noteze avertismentulŭ şi în testimoniu. Acésta erá o fórte neînsemnată pedépsă, dér totuşĭ erá o pedépsă. D-lŭ ministru a găsitŭ însă că este prea aspră şi a îndulcit'o, aprobândŭ în decretulŭ sĕu numai admoniarea verbală nu şi însemnarea ei în atestatele demonstranţilorŭ.

Cu alte cuvinte studenţii ungurĭ scăpară făr' de nicĭ o pedépsă şi tótă rigorositatea cercetărei disciplinare este îndreptată asupra studenţilorŭ românĭ şi profesorului, carĭ au fostŭ insultaţĭ.

Ei bine, póte fi o dovédă mai clară şi mai limpede, că Românulŭ este consideratŭ aicĭ de ilotŭ şi de pariă, ca acésta? Nisce studenţĭ ungurĭ nesocotiţĭ, aţîţaţĭ de alţĭ făcătorĭ de rele, se adunŭ pe strade, urlă ca nisce barbarĭ în contra Românilorŭ, insultă pe colegii lorŭ, spargŭ ferestrile fruntaşilorŭ românĭ şi ameninţă viaţa lorŭ; demonstraţiunea este îndreptată în contra naţiunei române chiar, amorulŭ propriu şi demnitatea unui poporŭ atâtŭ de numerosŭ, care face parte integrantă din acéstă ţéră, sunt ofensate şi guvernulŭ închide ochii la tóte, tace, deşĭ faptulŭ compromite înaintea lumei pretinsa cultură şi pretinsulŭ cavalerismŭ maghiarŭ; numai într'unŭ târḑiu îşĭ deschide gura ministrulŭ de instrucţiune spre a scutì de pedépsă pe făptuitori şi a trage la rĕspundere pe cei batjocuriţĭ.

Cine scie ce pedepse îi mai aşteptă pe studenţii românĭ, pentru că avură curagiulŭ de a-şĭ mărturisí pe faţă sentimentele lorŭ românescĭ, din care causă au şi fostŭ atacaţĭ şi insultaţĭ de colegii lorŭ ungurĭ!

Nu este acesta primulŭ pasŭ ce-lŭ face d-lŭ Trefort în contra junimei române studióse. Avemŭ destule casurĭ analóge deşi mai puţinŭ însemnate. La Blaşiu, la Lugoşŭ, la Cluşiu pretutindenĭ întimpinămŭ aceeaşĭ prigonire a tinerimei române, care nutresce sentimente adevĕratŭ românescĭ.

Se înşélă însĕ d-lŭ ministru décă crede, că cu asemenĭ mijlóce se póte stêrpi sêmţĕmêntulŭ naţionalŭ românescŭ din pepturile junimei nóstre. Nu, nicĭ o miie de Trefortĭ nu arŭ puté dobêndi acésta. Mai tare decâtŭ au visatŭ vr'odată cei dela guvernŭ este înrădăcinatŭ acestŭ sêmţĕmentŭ în inima poporului românŭ şi nu este putere lumêscă, care sĕ i-lŭ pótă înăbuşí.

Din contră cu câtŭ vorŭ fi mai prigoniţĭ tinerii noştri cu atâtŭ vorŭ deveni mai bunĭ Românĭ. Acésta trebuia sĕ o scie d-lŭ Trefort şi mai trebuia sĕ scie şi aceea că hotărîrea sa în afacerea scandalului dela Cluşiu va compromite şi mai multŭ pe Ungurĭ înaintea lumei civilisate, de cum i-au pututŭ compromite barbarismulŭ tinerimei unguresci sĕvêrşitŭ faţă cu tinerimea nóstră.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Lemberg, 23 Augustŭ. — In Rava în Galiţia ostică au arsŭ preste 300 de case. Vre-o 3000 persóne au rĕmasŭ fără adăpostŭ.

Roma, 23 Augustŭ. — In provinciile infectate au fostŭ alaltaerĭ 41 casurĭ de bólă de coleră şi 24 morţĭ de coleră.

Marsilia, 13 Augustŭ. — Aicĭ au fostŭ 13 morţĭ de coleră, în Toulon 3 şi în Francia sudică 32.

Paris, 23 Augustŭ. — Până erĭ la şése césurĭ séra nicĭ o scire nu a venitŭ din Fu-Ceu. Convingerea, că Fu-Ceu şi Kolung suntŭ luate de Francezĭ, e generală. Li-fong-pao a părăsitŭ séra Parisulŭ.

Aradŭ, 23 Augustŭ. — Oraşulŭ presentă unŭ aspectŭ în adevĕrŭ însufleţitŭ; 10,000 de ostaşĭ au sositŭ.

CRONICA ḐILEI.

In cestiunea scandalului din Cluşiu, întêmplatŭ în Maiŭ anulŭ curentŭ, Ministrulŭ instrucţiunii publice Trefort a luatŭ, ni se scrie, o hotărîre totŭ Românilorŭ defavorabilă. Senatulŭ universitarŭ a primitŭ ordinŭ d'a nu trece în testimoniele studentilorŭ ungurĭ nicĭ o admoniţiune. In contra societăţii „Iulia« însă s'a ordonatŭ o cercetare severă. Decanulŭ Dr. Silaşiu, profesorŭ la universitate şi Românŭ, a fostŭ suspendatŭ din postŭ pentru unŭ anŭ de ḑile, luându-i-se dreptulŭ de a conduce lucrările facultăţii filosofice.

*

D. Dr. Carolŭ Haller, primarulŭ din Cluşiu, ne rógă sĕ publicămŭ următórea comunicare:

„Senatulŭ oraşului Cluşiu, cu concesiune ministerială, a hotărîtŭ ca de aci înainte, în locŭ de în 1 Augustŭ, têrgulŭ de ţéră sĕ se ţiná în 1 Septemvre, astfelŭ ca în 29 Augustŭ sĕ fiă têrgulŭ de cai, în 30, şi 31 têrgŭ de vite şi în 1 Septemvre ḑiua têrgului. In acelaşĭ timpŭ va fi în Cluşiu şi o esposiţiune a lucrărilorŭ făcute de sodalii şi învĕţăceii irdustriaşĭ, şi în legătură cu acéstă esposiţiune şi o altă esposiţiune din partea museului technologicŭ de industriă, precum şi din partea laboratorielorŭ de ţesutŭ din Ardélŭ. Afară de acestea, totŭ în acelaşĭ timpŭ va fi şi o esposiţiune de animale arangiată de reuniunea economică din Ardélŭ, şi împreunată cu o licitaţiune de cai, şi în sfîrşitŭ alergarea de cai ce-o obicînuesce a se face aicĭ în fiecare anŭ. Totŭ pe acelaşĭ timpŭ se începe anulŭ scolasticŭ în cele trei scóle înalte de aicĭ şi părinţii cu copii vorŭ contribui în a face mai viă comunicaţiunea.«

*

D. Al. Ciurcu a oferitŭ, câtŭ timpŭ mijlócele-i vorŭ permite, scólei din Câmpenĭ subvenţiunea anuală de 100 fl., pe care »Asociaţiunea Transilvaniei,« din lipsă de banĭ, se vĕḑuse nevoită sĕ i-o retragă.

*

Pentru primirea principelui se facŭ pregătirĭ marĭ în Sinaia. Regele României, Carolŭ, cercetéză în fiecare ḑi edificiile, în care are sĕ priméscă pe înaltulŭ óspe, şi se intereséză în persónă de cele mai micĭ amĕnunte. Palatulŭ va fi iluminatŭ cu lumină electrică, pentru care scopŭ se lucră acumŭ la aşedarea maşinelorŭ necesare, care se punŭ în mişcare cu puterea apei. Spre rĕsăritŭ de palatulŭ regescŭ, se ridică unŭ nou palatŭ, destinatŭ ca locuinţă pentru personalulŭ de curte, în care va fi instalată şi o parte din suita principelui de corónă. Pe lângă pârîulŭ Peleşŭ se aşédă, pentru conducerea apei, tuburĭ de ferŭ, conduse prin munte. Regina României încă cercetéză lucrările şi şi-a esprimatŭ mulţămirea sa pentru înaintarea neaşteptată.

*

Cu ocasiunea serbărei naşterei împĕratului, în institutulŭ celŭ dintâiŭ din Viena de supă şi ceaiŭ, s'au datŭ gratis la sĕracĭ 2000 porţiunĭ supă, pâne şi ceaiu.

*

»Morgen-Post« susţine, că vestea despre sosirea a 6 emisarĭ rusescĭ în provincille ocupate Bosnia şi Herţegovina este cu totului totŭ neîntemeiată după informaţiunile, ce le-a primitŭ chiar din Seraievo. —

*

Ni se scrie din Cernăuţĭ, că în comuna Drăgoeştĭ, în nóptea de 1 spre 2 Augustŭ, Simionŭ alŭ lui Andronache Cucu a fostŭ atacatŭ de 4 tâlharĭ înarmaţĭ cu topóre. După ce au spartŭ uşa şi au întratŭ în casă, l'au bătutŭ cumplitŭ, lăsându-lŭ aprópe mortŭ, şi i-au furatŭ 80 de fl. Tălharii au dispărutŭ fără urmă.

*

Se scrie din Petersburg, că cu ocasiunea onomasticei M. S. monarchului Austro-Ungariei s'a datŭ Lunĭ

unŭ prândŭ de gală la ţarulŭ Alexandru în Crasnoje-Selo. Ţarulŭ a toastatŭ pentru monarchulŭ nostru, intonândŭ musica imnulŭ naţionalŭ austriacŭ.

*

Oficerii franceşĭ, carĭ au fostŭ arestaţĭ în Coblenţa au fostŭ eliberaţĭ.

*

După cum spune diarulŭ »Germania,« generalulŭ Gurco va merge în Berlinŭ, avêndŭ sĕ pună la cale întrevederea celorŭ trei împĕraţĭ.

*

»Telegrafulŭ« spune, că d. colonelŭ Carpŭ şi d. maiorŭ Bereşteanu vorŭ plecá în Francia spre a asistá ca delegaţĭ ai armatei române la manevrele corpului 17 de armată francesŭ, carĭ vorŭ începe în Septemvre viitorŭ.

*

Direcţiunea generală a teatrelorŭ din România a decisŭ, sĕ dea şi anulŭ acesta unŭ premiu de lei 1200 pentru cea mai bună Dramă sau Comediă de moravurĭ. Direcţiunea generală, făcêndŭ cunoscutŭ acésta, are onóre a preveni pe cei ce dorescŭ sĕ ia parte la concursŭ că: 1. Comediile séu dramele, ce vorŭ trimite, scrise în prosă séu versurĭ, trebuie sĕ aibă celŭ puţinŭ trei acte. 2. Manuscriptele nesubscrise, dér avêndŭ unŭ »moto« spre a puté sĕ se cunóscă numele autorului, sĕ fie depuse în Cancelaria Direcţiunei Generale celŭ multŭ până în diua de 30 Decemvre anulŭ curentŭ, órele 4 p. m.

*

»Bukarester Tagblatt« dice, că statua de bronzŭ a lui Ovidŭ, turnată de sculptorulŭ Ferara, s'a espediatŭ din Roma. Statua se va ridicá cu mare solemnitate la Constanţa, în Dobrogea, în luna Octomvre.

*

In Paris s'a ţinutŭ la 17 Augustŭ st. n. o întrunire a »Societăţii voluntarilorŭ din 1870/1871 sub preşedinţa d-lui Péri.« Intre altele s'a vorbitŭ de incidentulŭ cu stégulŭ germanŭ în timpulŭ serbării naţionale, dicêndŭ preşedintele, că adevĕratulŭ patriotismŭ nu constă în manifestaţiunĭ lărmuitóre, care silescŭ pe guvernŭ, ca a doua di sĕ-şĭ céră scuse dela Germania. Nu e nicĭ o laudă, că se rupe unŭ stégŭ dela o feréstră, precumŭ n'ar fi avutŭ sĕ se laude nicĭ Germanii, că au dusŭ pe carĕ stegurile luate din Metz. Francia se ridică din miseria sa, sabia sa atêrnă érăşĭ în cumpĕnă, şi décă ar veni la o nouă luptă, atuncĭ voluntarii sĕ-şĭ aducă aminte de vechiulŭ strigătŭ al femeilorŭ galice cătră bărbaţii şi copii sĕi: „Strĕinul e aci! »Plécă, învinge séu morĭ!« — »Ne ridicămŭ, încheiă d. Péri, dintr'o nópte întunecósă, sórele se înalţă pe orizontŭ, în curêndŭ va străluci în tóta splendórea sa, şi vĕdŭ pe Francia strîngêndu-şĭ în braţe pe copii sĕi: Alsaţia şi Lotaringia. Trăiască Francia! Trăiască Alsaţia-Lotaringia!« Adunarea făcŭ preşedintelui o ovaţiune sgomotósă, care se reînoì, când apărŭ la tribună d-na Jarrethon, »mama voluntarilorŭ,« care, în urma curagiului ce'lŭ arătase în Châteaudun, primise crucea legiunei de onóre.

*

„Pol. Corr.« din Belgradŭ scrie, ca Sibinŭ Milicĭ, conducĕtorulŭ rĕscólei din Noemvre anulŭ trecutŭ, care fugise în Bulgaria, a fostŭ prinsŭ în munţii Lassov, nu departe de graniţele Bulgariei, de gendarmĭ. Fiindŭ că elŭ s'a opusŭ, gendarmii împuşcândŭ după elŭ, l'au rănitŭ.

*

Din Bilek, în Muntenegru, au sositŭ în Herţegovina în dilele trecute cam vre-o 30 de pribegĭ, carĭ au petrecutŭ din anulŭ 1882 încóce în Muntenegru. Aceştia au fostŭ predaţĭ de organele poliţienescĭ din Muntenegru celorŭ din Herţegovina; aicĭ fiindŭ supuşĭ cercetării şi neaflându-se cu nimicŭ vinovaţĭ, au fostŭ eliberaţĭ.

CORESPOND. PART. A „GAZ. TRANS.“

Lugoşiu, 18 Augustŭ 1884.

In Nr. 105 alŭ diarului d-vóstră, vorbindŭ în articolulŭ de fondŭ despre atentatulŭ sĕvêrşitŭ de Ungurĭ în contra simţului naţionalŭ alŭ studenţilorŭ românĭ dela gimnasiulŭ din Lugoşŭ, aţĭ încheiatŭ printr'unŭ apelŭ cătră Românĭ, ca sĕ vie în ajutorulŭ năpăstuiţilorŭ studenţĭ.

Apelulŭ »Gazetei« a avutŭ rĕsunetŭ, şi începutulŭ l'a făcutŭ vechiulŭ nostru luptătorŭ Axente Severŭ cu 5 fl., căruia i-a urmatŭ bravulŭ advocatŭ d. Coriolanŭ Brediceanu cu 50 fl., şi alţii.*)

*

In o corespondenţă de mai 'nainte v'amŭ fostŭ promisŭ a vĕ informá la timpulŭ sĕu, despre judecata adusă de perciunatulŭ solgăbirĕu dela Balintŭ, contra acelorŭ alegĕtorĭ românĭ din comuna »Cladova,« carĭ cu ocasiunea alegerei de deputatŭ la Lugoşŭ, au votatŭ solidarŭ cu partida naţională română.

Astădĭ, când afacerea cu acei alegĕtorĭ românĭ, după cum sunt bine informatŭ s'arŭ fi terminatŭ definitivŭ, îmĭ iau libertatea a vĕ raportá:

Că presentându-se acusaţii pentru a doua óră înaintea amintitului solgăbirĕu, unde erá de faţă şi d. notarŭ din comuna Cladova, care îi dase în judecată, după ce au mai ţinutŭ unŭ interogatoriu cu dênşii, şi după-ce d. notarŭ cu unŭ aerŭ de mare învĕţatŭ şi dibaciu judecătorŭ — ceea-ce în faptă fórte cu greu s'ar puté dovedí — a începutŭ a mustrá din greu pe bieţii opincarĭ, secundatŭ fiindŭ firesce şi de percirnatulŭ Caiafa, continuà apoi mai departe demonstrându-le şi arătându-le până la întunecime, greutatea faptei comise de dênşii în neascultarea lorŭ, precum şi consecinţele rele ce arŭ fi pututŭ urmá din aceiaşĭ, décă — vedĭ Dómne — dumnélui nu s'ar fi întrepusŭ pentru ei la d. solgăbirĕu. In fine după acéstă lungă catechisare demise pe bieţii opincarĭ românĭ, ca sĕ mérgă în pace pe la locuinţele lorŭ, dar sĕ'şĭ pună la inimă, că deu, pre viitorŭ nu vorŭ mai comite astfelŭ de fapte nesocotite, ci vorŭ merge totdéuna acolo, unde „pré bunulŭ« lorŭ notarŭ şi solgăbirĕu îi vorŭ vinde pentru preţulŭ lui Christosŭ. — Dar sĕ scie d. notarŭ din comuna Cladova, că pe lângă tóte şicanele şi persecuţiunile înscenate contra acelorŭ opincarĭ din comună, carĭ ţinŭ tare la solidaritatea română, totŭ nu va fi în stare a'i abate dela calea cea bună şi a'i desbiná, nu, de s'ar pune în creştetŭ cu toţĭ perciunaţii prietenĭ a'i dumnélui, pentrucă au avutŭ timpŭ ca sĕ-lŭ cunóscă cine e dumnélui şi carĭ ii sunt tendinţele. Ér décă chiar voesce a câştigá inima poporului, atuncĭ trebue sĕ scie dumnélui că nu prin şicane, nicĭ prin terorisărĭ, dar nicĭ prin persecuţiunĭ nu se câştigă, ci lucrândŭ pentru vindecarea ranelorŭ, de carĭ pătimesce, şi pentru uşurarea sarcinelorŭ bietului opincarŭ românŭ, din sudórea căruia trăesce şi dumnélui.

*

Din partea Comitatului nostru Caraşiu-Severinŭ se va trimite o deputaţiune constătătóre din preste 26 de notabilităţĭ, carĭ au sĕ salute pe Maiestatea Sa Impĕratulŭ cu ocasiunea sosirei Sale la Aradŭ. Dintre Românĭ s'au alesŭ în deputaţiune Ilustr. Sa d. Episcopŭ Dr. Victorŭ Mihalyi, apoi Ilustr. Sa d. Episcopŭ Iónŭ Popasu, d. Andreiu Liviu, canonicŭ în Lugoşiu, d. primarŭ alŭ Lugoşului Constantinŭ Rădulescu, d. preşedinte alŭ Sedriei orfanale Stefanŭ Antonescu, d-nii advocaţĭ Coriolanŭ Brediceanu şi Fabiu Rezeiŭ.

- d -

*) Ajutórele se trimitŭ directŭ: „Epitropiei bisericii gr. or. din Lugoşŭ“ până la 15 Augustŭ, cândŭ lista pentru contribuire se va închide. — Redacţiunea „Gaz. Trans.“ încă primesce cu plăcore orĭ ce contribuire, trimiţêndu-le apoi la numita Epitropiă.

CORESPONDINŢA NOSTRĂ DIN COMITATE.

De lêngă cetatea Devei, 12 Augustŭ 1884.

Maghiarisare şi ér maghiarisare cu orĭce preţŭ, e devisa compatrioţilorŭ noştrii!

Şcólele nóstre confesionale şi învĕţătorii lorŭ au de a se luptá mai multŭ cu acestŭ curentŭ periculosŭ deopotrivă pentru desvoltarea tuturorŭ némurilorŭ de sub coróna s-lui Stefanŭ. E lucru cunoscutŭ, că salariile învĕţătorilorŭ dela scólele nóstre populare se încaséză în partea cea mai mare prin repartiţiă. O calamitate, pe lângă care mai vine şi trista împrejurare, că notarii şi judii nu numai nu se îngrijescŭ de încasarea regulată a salariului învĕţătorescŭ, ci, până cândŭ competinţele lorŭ le încaséză sub titlulŭ de aruncŭ comunalŭ, salariulŭ învĕţătorescŭ forméză unŭ aruncŭ specialŭ, spre a cărui solvire contribuitorii se provócă totdéuna separatŭ, ca cu atâtŭ mai tare sĕ se atragă atenţiunea contribuentelui asupra acestei sarcinĭ. De aicí provinŭ multele frecărĭ şi neplăcerĭ între poporŭ ş învĕţătorŭ, şi învĕţătorulŭ e constrînsŭ în cele din urmă a abdice la finea anului şcolasticŭ de postulŭ sĕu, depărtându-se din comună cu jumĕtatea lefei neîncasată. Stândŭ lucrurile astfelŭ, îţĭ vine sĕ te facĭ mai bucurosŭ tăetorŭ de lemne, decâtŭ învĕţătorŭ românescŭ, persecutatŭ de toţĭ călăii administraţiunei ungurescĭ, şi în fine prin mârşăviile acestora desconsideratŭ şi de poporŭ. Cum póte atuncĭ unŭ învĕţătorŭ satisface chiămărei sale, şi cum póte în éstŭ modŭ prosperá învĕţămêntulŭ popularŭ?! Lucru firescŭ, că în urma unorŭ atarĭ abnormităţĭ tinerii noştri mai cualificaţĭ se disgustă, de-a îmbrăţoşá cariera acésta pe câtŭ de onorifică, pe atâtŭ de spinósă, şi instrucţiunea populară stagnéză; ér organele nóstre bisericescĭ şi scolare, în specialŭ consistoriele concernente potŭ esmite la ordinaţiunĭ preste ordinaţiunĭ spre înfiinţarea de scóle şi înbunătăţirea salariilorŭ învĕţătorescĭ, décă organele administrative nu numai nu ne dau sucursulŭ lorŭ, ci ne facŭ încă şi greutăţĭ, — căcĭ atuncĭ orĭ şi câtŭ ne învêrtimŭ totŭ acolo vomŭ ajunge, de unde amŭ pornitŭ.

Şi-apoi las', că bunii noştri ocârmuitorĭ se îngrijescŭ ei, ca lucrurile sĕ mérgă aşa, şi nu mai bine, — aşa o pretinde înţelesulŭ bine înţelesŭ alŭ maghiarisărei!

Orĭ-câtŭ recércă preoţii şi protopopii noştrii pe notarii cercualĭ, pretorĭ, comisiune administrativă, etc., — nu se face absolutŭ nimica; ba încă notarii, în locŭ de a-şĭ căutá de trébă şi ş'arŭ împliní datorinţa, precumŭ prescrie legea, desmântă poporulŭ dela şcóla confesiunală, scoţendu-lŭ din minte cu câte tóte minciunĭ, cá de esemplu, sĕ-şĭ céră poporulŭ înfiinţarea de scólă de statŭ, că atuncĭ na'r avé de a solví în léfa învĕţătorului mai multŭ de 4—5 cr. după florinulŭ de dare, şi alte de acestea. Décă însĕ comisiunea administrativă, maimultŭ de silă, face ceva, şi dispune esecutarea solgăbiirĕilorŭ, — atuncĭ acolo a bătutŭ Ddeu causa scolară. pentru-că solgăbirĕii (pretorii, judii procesualĭ) după datina vechiă „aus der guten, alten Zeit“ nu lucră absolutŭ nimica.

In tótă ţéra-i astfelŭ, acea însĕ îndeosebĭ tótă lumea o scie, că în comitatulŭ Huniădórei administraţia nu plătesce o zală! Póte, adĭ-mâne şi amploiaţii administrativĭ din acestŭ juduţŭ vorŭ primí laude pentru neactivitatea lorŭ, séu, ca se mĕ esprimŭ mai corectŭ, pentru lucrarea lorŭ în interesulŭ magharisărei, ca bună óră cei dela Timisóra!

Pentru scopuri de maghiarisare tóte sunt permise. Pentru maghiarisare se predă dela societăţĭ, privatĭ, precum şi din visteria statului milióne, ér de adevĕrata instrucţiune poporală nu se intereséză nimenea.

Ei în orbia lorŭ nu vĕdŭ, că prin maghiarisarea acésta forţată împedecă generaţiunea cea tênĕră în desvoltarea sa naturală. Nu, pentru-că misiunea, ce ar avé-o statulŭ faţă cu cetăţenii: prosperarea bunăstărei spirituale şi materiale a poporului, la nebunii acestia se esplică întracolo: »maghiarisarea poporului,« séu mai bine disŭ, ţinerea în întunerecŭ a poporului de dragulŭ unei limbĭ streine.

Şi într'adevĕrŭ e tristŭ, când trebue sĕ vedĭ, cum unŭ băiatŭ românŭ sĕu germanŭ, care nu scie altă limbă, decâtŭ acea, pe care a supt'o cu laptele dela mumă-sa, întrândŭ într'o scólă de maghiarisare, — aşa putemŭ numí la noi tóte scólele de statŭ şi confesiunale-maghiare — primesce primele noţiunĭ de scriere şi cetire întro limbă străină pe care n'a audit'o nicĭ-odată. Apoi sfârmă şi frământă sêrmanii băeţĭ în decursŭ 3—4 anĭ o limbă de ei şi de ai lorŭ neînţelésă, — şi părăsindŭ scóla, părinţii se trudescŭ, ca copii lorŭ nu posedŭ nicĭ cele mai elementare cunoşcinţe din obiectele aşa numite umanitare. Nicĭ aceea nu o sciu, că pămêntulŭ se întórce înprejurulŭ sórelui. — Sĕ nu creadă însĕ cineva, că băeţii vorbescŭ limba ungurésca! Nicĭ vorbă, esŭ afară din scólă şi în jocurile lorŭ se folosescŭ de dulcea limbă a maicei lorŭ, ér limba maghiară rĕmâne încuiată între cei patru păreţĭ ai scólei. Astfeliu frecuentéză câte 3—4 anĭ o scólă de acelea, şi cândŭ o părăsescŭ nu sciu nicĭ limba maghiară, nicĭ scrie şi cetí în limba română — nicĭ, altceva. E vĕditŭ, că o atare instrucţiune e greşită. Inzadarŭ însĕ, orbii nu vĕdŭ, surdii n'audŭ! Şi apoi tristele consecinţe ale şovinismului lorŭ le tragŭ şcólele nóstre confesiunale-române şi învĕţătorii lorŭ!

Aşa se propagă la noi sciinţa şi cultura?! Sêrmană ţéră! Nefericite popóre!!!!

Iustus.

SERBĂRILE DIN SIBIIU.

Sibiiu, 10 Augustŭ 1884.

La optŭ óre diminéţa se întruni erĭ în şedinţă secţiunea pentru sciinţele naturale a „Reuniunei pentru cunóscerea ţĕrii,« alegêndu-şĭ de preşedinte pe C. A. Bielz, ér pe Capesius, profesorulŭ, de secretarŭ.

Se cetì mai întâiŭ o »Ochire asupra stării actuale a cercetărilorŭ scienţifice naturale din Ardélŭ,« lucrată de preşedintele; lucrarea fù bine primită. — Friedenfels făcŭ o mică dare de sémă despre observările sale din acestŭ anŭ despre Artemia Salina. — Profesorulŭ din Braşovŭ Römer făcŭ observărĭ cu privire la strîngerea plantelorŭ, la însemnarea locurilorŭ, unde se găsescŭ şi pe sfîrşitŭ făcŭ şi o listă, cum am dice, a plantelorŭ mai rare din ţéra Bârsei, dândŭ nascere la o animată discuţiune. — Dr. Schumann din Berlin vorbì despre băgările sale de sémă din escursiunile geologice, ce a întreprinsŭ în Carpaţii sudicĭ şi mai cu semă în văile Surului, Cibinului şi Sebeşului şi pe Paringulŭ de lângă Petroşenĭ. Observările profesorului din Berlin suntŭ bine întemeiate şi dovedescŭ unŭ spiritŭ agerŭ. — Spre sfîrşitŭ profesorulŭ Römer mai aduse aminte adunărei de hotărîrea, ce luase pentru sprijinirea pecuniară a cercetărilorŭ proectate la peşterea dela Almaşŭ, după care observare şedinţa se ridicâ, fiindŭ vremea înaintată.

Şedinţa secţiunei istorice se deschise la órele $9^1/_2$ sub preşedinţa d-lui Müller. După ce se presentară mai multe şi interesante descoperirĭ archeologice din felurite părţĭ, ce se vorŭ păstrá în museulŭ de aicĭ, archivarulŭ Zimmermann împărtăşì cercetările sale referitóre la documentulŭ din 1306 despre cei dintâi emigranţĭ, carĭ parŭ a fi venitŭ dela Nordŭ prin valea Someşului. I. Wolff vorbì apoi despre »cuvintele nemţescĭ şi germane în graiulŭ maghiarŭ şi românŭ.»

In a doua şĕdinţă a adunărei generale, se tratară unele afacerĭ administrative, vorbindŭ după aceea Zimmermann despre megieşiile Sibiiului şi Dr. Teutsch despre »unirea junimei săsescĭ« şi strĕduinţele sale ideale întru înălţarea poporului sasŭ. Preşedintele inchise apoi a 37 adunare generală a »Reuniunei scientifice pentru cunóscerea ţĕrii.«

După amédĭ şi-a ţinutŭ şedinţa secţiunea pomologică a »Reuniunei ardelene săsescĭ de agricultură«, în care a vorbitŭ preşedintele Orendt pespre tratarea pomilorŭ bătuţĭ de grindină; vorbirea a fostŭ următă de-o animată desbatere.

Séra a fostŭ concertulŭ reuniunei corale de bărbaţĭ, împreună cu »Hermania« şi ajutată de reuniunile de bărbaţĭ din feliuritele părţĭ ale Ardélului şi de capela militară din Sibiiu. Corulŭ a întrunitŭ vre-o douĕ sute de vocĭ şi concertulŭ bine condusŭ a lăsatŭ o frumósă impresiune în sufletulŭ celorŭ ce au fostŭ de faţă.

Aşa s'a trecutŭ Joia!

Sfîrşire-aşŭ şi eu, décă nu aşŭ voí sĕ însĕmnŭ o observare — dréptă, nedréptă, judece-o fie-care — a lui »Pester Lloyd,« căruia nu i-a cădutŭ bine rĕspunsulŭ datŭ de organulŭ partidei poporale săsescĭ. »Décă întréga poveste nu este o demonstraţiă politică,« dice elŭ, „cum s'a întêmplatŭ, că nicĭ o redacţiune a diarelorŭ din Sibiiu şi Cluşiu nu a primitŭ nicĭ o învitare din partea comitetului aranjatorŭ alŭ festivităţilorŭ, nu s'a datŭ de scire nicĭ unui diarŭ, după cum se pretindea dela cultura conducĕtorilorŭ unui poporŭ cultivatŭ, pentru a face cale raportorilorŭ lorŭ?« .....

B.

CROAŢII ŞI INSEMNELE UNGURESCĬ.

O telegramă a biroului din Pesta ne comunică mai dilele trecute, că Banulŭ, în călĕtoria sa prin Croaţia, a fostŭ pretutindenea primitŭ cu entusiasmŭ. Scirile cele mai nouĕ însă ne facŭ a nu crede cele comunicate de telegrama oficiului din Pesta, căcĭ din Noua Grădişca se scrie, că în fostele graniţe militare s'a scosŭ la ivélă cestiunea insemnelorŭ, care póte sĕ ia dimensiunĭ marĭ.

Consiliulŭ comunalŭ din Grădisca hotărîse

într'o şedinţă convocată ad hoc, ca cu ocasiunea serbării onomasticei Maiestăţii Sale sĕ nu se ilumineze oraşulŭ şi sĕ nu se ridice nicĭ unŭ stégu. Consiliulŭ îşĭ motivà hotărîrea sa pe împrejurarea, că s'ar puté întêmplá excese, din causa ridicării stégurilorŭ unguresci pe edificiele financiare şi pe oficii, care arŭ amărî populaţiunea. Autoritatea judeţénă, primindŭ cunoscinţă despre acésta, casà hotărîrea consiliului comunalŭ, şi ordonà primarului ,ca, sub responsabilitatea personală, sĕ dispună a se ilumină oraşulŭ şi a se ridică stégurĭ, bine înţelesŭ şi unguresci, căcĭ directorulŭ financiarŭ din Esseg, Simicĭ, dase ordinŭ în acésta privinţă. Consiliulŭ comunalŭ însĕ unanimŭ rĕmase pe lângă hotărîrea sa şi împuternicì pe primarŭ, sĕ facă arătare la guvernŭ şi eventualŭ la Maiestatea Sa în contra autorităţii judeţene. In urma acestui casŭ, în Grădişca domnesce o agitaţiune, care e de temutŭ, că va provocá turburărĭ. Décă s'a esecutatŭ ordinulŭ directorului Simicĭ şi s'a întêmplatŭ ceva cu ocasiunea serbării onomasticei Maiestăţii Sale, nu avemŭ încă nicĭ o scire.

POLITICA REGELUI MILANŬ ALŬ SERBIEI.

In călătoria sa prin Orientŭ, corespondentulŭ ḑiarului »Débats,« Montferrier, fiindŭ presentatŭ regelui Serbiei, avù ocasiune a întreţiné cu M. Sa o convorbire politică. Regele Milanŭ îşĭ espuse politica sa în următórele cuvinte:

»Inaintea păcii dela Berlin amŭ mersŭ mână în mână cu camerele ţĕrii mele, pentru că nu eramŭ de totŭ independenţĭ şi fie-care ţéră trebue sĕ ţină înainte de tóte cu sine. Astăḑĭ independenţa nóstră e absolută, e recunoscută de tótă Europa şi sancţionată printr'unŭ tractatŭ formalŭ. Noi trebue sĕ voimŭ, ca acestŭ contractŭ sĕ dureze câtŭ mai multŭ; elŭ e garanţia nóstră, elŭ trebue sĕ fie legea nóstră. Noi avemŭ sĕ ne cultivămŭ isvórele nóstre naturale de ajutorŭ, cari sunt colosale şi încă neesploatate, şi sĕ conducemŭ poporulŭ nostru din starea patriarchală, în care trăesce, la civilisaţiune. Acésta e o problemă grea, care ajunge pentru activitatea şi ambiţiunea unui suveranŭ.«

Regele după aceea a datŭ sĕ se înţelégă, că elŭ e sprijinitŭ de Germania şi Austria în acéstă cestiune. La interesanta declaraţiune a regelui, Montferrier a observatŭ, că Francesii ar fi înaintea tuturorŭ chemaţĭ, sĕ sprijinéscă Serbia în acéstă problemă, pentru că Francia n'are cugete reservate şi nu vré sĕ facă nicĭ o cucerire teritorială în peninsula balcanică. Regele întrerupendu-lŭ ḑise:

„Că eu amŭ numai bunăvoinţă pentru întreprinderile francese, dovedescŭ în fie-care ḑi. Intreprinderile industriale ale **Germaniei şi Austriei** nu mĕ punŭ de locŭ pe **gândurĭ**. Eu sunt **convinsŭ**, că Germania şi Austria nu voiescŭ nimicŭ, ce ar trece peste tractatulŭ din Berlin, şi că **în ce priveşce independenţa nóstră n'au cugete reservate**. Intreprinderile comerciale ale acestora sunt aici totŭ atâtŭ de bine primite ca şi ale d-vóstră."

ITALIA ŞI ÎMPERĂŢIILE.

În numerulŭ sĕu de Mercurĭ, »Neue Freie Presse" se ocupă de starea relaţiunilorŭ Italiei faţă cu cele două împĕrăţii germane, relaţiunĭ, peste carĭ de curêndă a trecutŭ unŭ norŭ, care n'a fostŭ observatŭ însă de totŭ insulŭ. Italienii abia au simţitŭ turburarea relaţiunilorŭ lorŭ cu Germania şi Austria, ér deplina restabilire a armoniei lorŭ au s'o mulţămescă numai norocului şi împrejurărilor, că Italia a ajunsŭ a fi o însemnată ţéră în concertulŭ europénŭ.

Vina, că s'au lăţitŭ scirile, că Italia voesce sĕ se rupă de cele două împĕrăţii, sĕu cum a ḑisŭ »Standard« că ele voescŭ sĕ o scótă din alianţă, o pórtă Granville şi sanguinismulŭ italianŭ. Ministrulŭ englezŭ mulţămi guvernului italianŭ pentru atitudinea prietinéscă, ce a observat-o representantulŭ Italiei faţă cu Anglia în conferenţa din Londra, la care mulţămire Mancini rĕspunse »cu mai multŭ focŭ şi intimitate, decâtŭ e obiceiulŭ şi trebuinţa în lumea diplomatică.« Gazetele italiane repede îşĭ schimbară vederile şi se cuprinseră de o adevĕrată anglomanie. Anglia deveni de o dată adevĕratulŭ prietinŭ alŭ Italiei. »Mână în mână,« ḑicea una dintre ele, „cu Anglia vomŭ câştiga noi influenţa şi puterea cuvenită pe apele mării adriatice şi nu vomŭ mai permite multă vreme sĕ ne aducă Francia daunărĭ.«

Acestŭ entusiasmŭ nu găsi unŭ echo bine pronunţatŭ pe malurile Themsei; ba, căutândŭ cei de aicea pricina acestei schimbărĭ în cercurile politice italiane, socotiră, că Italia a trebuitŭ sĕ fie lăsată în baltă de Germania şi Austria pentru purtarea sa în conferenţă, ér »Standard« fu atâtŭ de prudentŭ s'o spună verde în faţă. Italia se trezi din amăgirea sa.

Bismark însă bagă bine de sémă la totŭ, ce se întêmplă şi orĭ ce lină adiere dintre hotarele politice o simte la vreme. Elŭ trimise instrucţii lui Keudell, care esprimă ministrului de esterne italianŭ mulţămirea Germaniei, pentru sprijinulŭ Italiei în cestiunea relaţiunilorŭ sanitare egiptene. Aşa voi sĕ dovedéscă cancelarulŭ germanŭ, că nu e supĕratŭ pentru atitudinea guvernului italianŭ la conferinţă şi voi sĕ facă o imputare Angliei pentru respingerea în două rêndurĭ a propunerilorŭ representantului sĕu, Münster.

Schimbatu-sa astfelŭ şi feliulŭ de scriere alŭ ḑiarelorŭ italiene şi ele se întórseră éră la bunătatea şi entusiasmulŭ, cu care grăiau mai 'nainte de întreita alianţă şi norulŭ aşeḑatŭ pe orizonulŭ relaţiunilorŭ politice ale Italiei cu Germania a dispărutŭ. Ca şi mai 'nainte aşa şi acum Germanii continuă a vorbì cu preţină de áste relaţiunĭ şi cu óre care mulţămire de gingaşa şi simpla cale, pe care Bismarck întórse pe Italienĭ de la sĕvêrşirea unei greşelĭ periculóse."

MULŢĂMITĂ PUBLICĂ.

Cu ocasiunea petrecerei de véră, arangiată în Săngeorgiulŭ de Câmpiă în 11 Augustŭ st. n. a. c. în folosulŭ bisericei gr. cat. de acolo, care se află în o stare deplorabilă, au incursŭ ca suprasolvirĭ dela d-nii: Dionisiu Simonŭ 8 fl. Basiliu Dănilă 3 fl. Simeonŭ Mugurŭ 1 fl, Pompeiu Germanŭ 1 fl. Iosifŭ Macavei 1 fl. Teodorŭ Iustinianŭ 3 fl. Iónŭ Moldovanŭ 2 fl. Simeonŭ Cheţani 1 fl. Andreiu Vodă 3 fl. Pamfiliu Podóbă 1 fl. Iacobŭ Moga 1 fl. Damianŭ Răpeanu 1 fl. Au mai contribuitŭ fără a luá parte la petrecere d-nii: Iónŭ Simionaşŭ, asesorŭ la Sedria orfanală din Deva 1 fl. Ajtai Pet[illegible] proprietarŭ în Dâmbŭ 1 fl. Solomonŭ Weiss 1 fl.

Comitetulŭ arangiatorŭ aduce mulţămită cordială domnilorŭ suprasolvenţĭ, contribuenţĭ şi întregului publicŭ, care a binevoitŭ a ne onorá cu presenţa sa la petrecere cu ocasiunea căreia au incursŭ 148 fl. din care sumă substrăgêndu-se spesele de 74 fl. şi 30 cr, au rĕmasŭ în folosulŭ bisericei 73 fl. şi 70 cr. ca venitŭ curatŭ.

Săngeorgiulŭ de Câmpiă 11 August 1884.

Comitetulŭ.

DIVERSE.

Conferinţă la Borsecŭ. — »Democratulŭ« spune, că la Borsecŭ au ţinutŭ Ungurii o şedinţă, pentru a luá mĕsurĭ de îmbunătăţirea şi înfrumseţarea băilorŭ. Unŭ asistentŭ resumă ast-felŭ cele petrecute: Larmă şi discuţie sgomotósă. Unŭ fostŭ deputatŭ pretindea, cumcă în ţéra nóstră numai Slăniculŭ ilŭ are România ca băi cunoscute şi că aci puţinĭ se ducŭ neavêndŭ localurĭ, că Românii au sărăcitŭ şi numai le dă mâna sĕ mérgă la băi, că în fine póte şi maniera lorŭ de Ungurĭ contribue, ca Românii sĕ mérgă aiurea (aicĭ ni se pare e totŭ adevĕrulŭ); la pronunţarea acestei din urmă consideraţii unŭ scandalŭ infernalŭ isbucnì şi oratorulŭ fŭ silitŭ a se retrage. După dênsulŭ urmară altulŭ şi altulŭ totŭ cam în acestŭ sensŭ, până ce o incarnaţie ungurêscă, baronulŭ X. ḑise: »d-lorŭ, suntŭ multe îmbunătăţirile ce le pretinde Borsecŭlŭ, pe care timpulŭ şi progresulŭ le va împlinì. Ne trebue între altele o baiă de aburĭ, unŭ salonŭ etc. Sĕ ceremŭ Inaltului guvernŭ costruirea unei căi ferate până la Tulgheşŭ« (adică până la fronţiera română). Vai de bietulŭ baronŭ atuncĭ! Ca unŭ leu se scólă preşedintele conferinţii, seniorulŭ de Gall, jude la înalta curte de Iustiţiă în Pesta şi ḑice: »Ce vreţĭ d-lorŭ, d-vóstră se vede că dormiţĭ, pe când România nu dórme, au nu sciţĭ, că înainte de a înfrumseţă Borseculŭ trebue se ne păzimŭ ţéra? România peste 2—3 lunĭ are gata calea ferată Bacău-Piatra, şi ce voiţĭ? vreţĭ ca într'o bună diminéţă sĕ ne trezimŭ cu Românii la noi? şi încă sĕ le înlesnimŭ deschiderea puncturilorŭ celorŭ mai strategice? Nu, nu veţĭ face acésta, décă nu voiţĭ a fi tacsaţĭ de vênḑĕtorĭ şi inamicĭ ai patriei.« Bietulŭ baronŭ numai sciŭ ce sĕ facă, cerêndu-şĭ ertare dela preşedinte, care de alt-felŭ cătră Românĭ spune, că e descedinte din familia Basarabilorŭ; apoi adunarea se sparse în sgomotulŭ celŭ mai infernalŭ. Puţinŭ mai lipsì, sĕ nu se întêmple, ca la Orfeulŭ nostru din Bucurescĭ.

Romanulŭ unei actriţe. — Antonia Janisch, odinióră membră a Burgtheatrului din Viena, actriţă cunoscută prin cercurile societăţii vienese, de o dată a dispărutŭ, sunt acum câţĭ-va anĭ, din Viena; — petrece acum în Paris. Ea se întâlni, sunt acum câte-va ḑile, cu unŭ vechiŭ cunoscutŭ alŭ sĕu, cu unŭ ḑiaristŭ francesŭ. Acesta o întrebă de păţaniile sale, ér ea ĭ spuse tóte fasele prin carĭ trecuse de când părăsise Burgtheatrulŭ din Viena. Artista îşĭ zugrăvì istoria cu interesante colorĭ. Ea sosise în Parisŭ, suntŭ acum optŭ ḑile, din New-York, şi peste patruspreḑece ḑile se va reîntórce érăşĭ la New-York. A venitŭ la Parisŭ, ca sĕ-şĭ comande lucrurile necesare. A comandatŭ patru-ḑecĭ de vestminte şi aştéptă până vorŭ fi isprăvite. Spre a satisface curiosităţii ḑiaristului, începŭ fără reservă a-şĭ povesti istoria. Intr'o bună diminéţă, pe când se află încă în Viena, deodată se înstrăinà de cariera de actriţă, pentru care simţea o fanatică atracţiune. Luà decĭ hotărîrea, de a-şĭ luá rĕmasŭ bunŭ dela acéstă carieră şi dela viéţa publică. A vrutŭ sĕ între în mănăstire, dar unŭ prietinŭ bătrênŭ i ḑise, sĕ nu-şĭ pérḑă minţile. După aceea nu mai cerù sfatŭ dela nimenea, ci îşĭ împachetă totŭ ce avea, — datoriile îi erau plătite — şi fără ca sĕ spună cui-va unde merge, cu câte-va mii de francĭ plecă la America. Nicĭ ea singură nu sciá, ce va face acolo, dar amărîtă până în sufletŭ căutá linişte şi uitare. Sosì în America, şi credeá că póte va aflá vr'unŭ postŭ de crescĕtóre în vr'o familiă şi va puté-o duce modestŭ de astăḑĭ pe mâne. Dar s'a înşelatŭ. In America afli pretutindenea uşa închisă, chiar décă ai recomandaţiunĭ; dar fără recomandaţiunĭ chiar de fóme poţĭ perí. Ea se aflá în scurtŭ timpŭ fără banĭ, şi părăsită. Ce sĕ facă? încătrău sĕ plece? Stá pe gândurĭ în odaia unui hotelŭ, unde descălecase, îşĭ aducea aminte de gloria trecută, îşĭ vedea miseria presentă. Visurĭ grele o muncea şi adeseorĭ se gândea la teatrulŭ părăsitŭ. Dar fiind-că luase hotărîrea de a se ţiné departe de artă, vrù sĕ rĕmână statornică. Astfelŭ trecură ḑile, sĕptĕmânĭ întregĭ şi ea se aflá necontenitŭ în nedumerire, în miseriă. De odată i veni idea de a se sinucide, căcĭ credea, că altŭ chipŭ de scăpare nu mai are. Nu erá datóre nimĕrui, socotéla la hotelŭ o plătise, şi mai avea încă şése dolarĭ. De cu séră plecă dela hotelŭ şi avea de gândŭ ca înainte de meḑulŭ nopţii sĕ-şĭ pună capĕtŭ vieţii. Mergêndŭ aşa pe stradă, fără a sci unde şi pentru ce, ajunse la o biserică, şi vrù sĕ între ca sĕ se róge lui D-ḑeu. Biserica era închisă. De o dată se apropiă de ea o cerşitóre şi i cerù milă. Cerşitórea sgribură de frigŭ. Artista îşĭ luá unŭ şalŭ mare căldurosŭ de pe umerĭ, şi-lŭ dĕdù cerşitórei. Acésta i cereá sĕ o miluéscă cu câte-va părăluţe, căcĭ acasă o aşteptau cincĭ copii flămênḑĭ. Artista scóse şi banii din busunarŭ, şi ḑicêndu-şĭ că dênsa nu mai are lipsă de banĭ, îi dădŭ cerşitórei. Erá séra pe la şépte óre. Mai avea încă destulŭ timpŭ până la meḑulŭ nopţii.

Ca sĕ'i mai trécă timpulŭ, se duse la unŭ profetŭ din New-York, ca sĕ-lŭ întrebe ce sórte o aştéptă, deşi dênsa sciá bine, că are sĕ se sinucidă. Profetulŭ îi luà mâna în mâna sa, îi privì în ochĭ şi-i ḑise: „Dumneata eşti actriţă, mare supĕrare te bântue, eştĭ desperată şi vréi sĕ te sinucidĭ — şi încă astăḑĭ. Fereşce-te de acésta, căcĭ D-ḑeu opresce acésta crimă, dar fii liniştită, căcĭ miseriile d-tale vorŭ încetá. Te vei întórce érăşĭ la cariera-ţĭ artistică şi noroculŭ, care te părăsise, îţĭ-va surride din nou.« Actriţa privià uimită la profetulŭ şi nedumerită întrebă: — »Dar când?« — »Dă-mĭ parola, ḑise profetulŭ, că în timpŭ de trei ḑile încă nu-ţĭ vei pune capĕtŭ ḑilelorŭ; starea d-tale încă de mâne începêndŭ se va schimbá spre mai bine." Profetulŭ nu primì banĭ, şi actriţa se întórse la hotelŭ, unde aflà dinaintea uşei pe o [illegible]énă amică a sa, pe Miss Alice. Acésta avea două bilete pentru representaţiunea teatrală din ḑiua următóre, şi rugà pe actriţa sĕ o însoţéscă la teatru. Actriţa la începutŭ se codea, dar în urmă cedà dorinţei amicei sale şi în séra următóre merse la teatru. Aicĭ între acte o observà unŭ corespondentŭ alŭ unui ḑiarŭ din Viena. Se incinse o conversaţiune între actriţă şi corespondentŭ, şi acesta, cu tóte codirile actriţei, o făcù cunoscută cu directorulŭ teatrului germanŭ din New-York. După două sĕptĕmânĭ debută în teatrulŭ germanŭ cu mare succesŭ. Pe ḑi ce merge totŭ mai strălucite succese avea. Acum Cristina Nilson o recomandă impresariului Sargent, care, pelângă nisce condiţiunĭ strălucite, o angajă pe trei anĭ, ca sĕ jóce în America în limba englesă. In 29 Septembre îşĭ-va începe activitatea în teatrulŭ englesŭ.

Balonulŭ cu cârmă. — Din Paris se scrie, décă e sĕ dămŭ creḑămêntŭ asiguraţiunilorŭ mai multorŭ bărbaţĭ competenţĭ, că balonulŭ cu cârmă acum e perfectŭ. Sâmbata trecută s'a înălţatŭ în Meudon unŭ balonŭ în forma unei ţigarete fórte lungĭ, care e provĕḑutŭ cu unŭ şurupŭ şi unŭ rudŭ cârmuitorŭ. Acesta se pune în mişcare cu o maşină colosală de puternică, care nu se vede din afară. Balonulŭ s'a construitŭ în atelierele despărţêmêntului ministerului de rĕsboiu, care se ocupă cu construirea de balóne, în Meudon. Cei din lăuntrulŭ balonului îlŭ lăsară sĕ se ridice peste muntele vecinŭ înainte de a pune şurupulŭ în mişcare. Priveliştea era minunată. Balonulŭ luà direcţiunea spre Ostŭ, mai ântêiŭ încetŭ, apoi mai iute, până ce sbura cu iuţala unui calŭ, care merge bine în galopŭ. Apoi ca şi unŭ vaporŭ, îşĭ schimbà cu ajutorulŭ rudului direcţia spre Bicêtre şi Villacomblay. După aceea se întórse ér înapoi, la 150 metrii lungime şi 80 metrii lăţime de la loculŭ de plecare, unde se coborî josŭ liniştitŭ şi sigurŭ. Intrégа călĕtoriă a duratŭ 25 de minute şi s'a făcutŭ cu o siguranţă şi regularitate, care a pusŭ pe toţĭ privitorii în uimire. Amêndoi constructorii de balóne, Renard şi Arthur Krebs, cari au inventatŭ şi construitŭ balonulŭ, au fostŭ felicitaţĭ.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Cursulŭ la bursa de Viena
din 22 Augustŭ st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.10	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	92.15	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Rentă de hârtiă 5%	89.05	Imprumutulŭ cu premiu ung.	114.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.20	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	115.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.30	Renta de hârtiă austriacă	80.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	118.50	Renta de arg. austr.	81.85
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.20	Renta de aurŭ austr.	103.70
Bonurĭ rurale ungare	101.10	Losurile din 1860	134.90
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—	Acțiunile băncei austro-ungare	858.—
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	101.—	Act. băncei de creditŭ ung.	305.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—	Act. băncei de creditŭ austr.	308.60
Bonurĭ rurale transilvane	101 —	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.75
		Napoleon-d'orĭ	$9.65\frac{1}{2}$
		Mărcĭ 100 împ. germ.	59.50
		Londra 10 Livres sterlinge	121.60

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 9 Augustŭ st. v. 1884.

Renta română (5%)	Cump.	$93\frac{3}{4}$	vênd.	94
Renta rom. amort. (5%)	»	$95\frac{3}{8}$	»	——
» convert. (6%)	»	$97\frac{1}{4}$	»	98
Împr. oraș. Buc. (20 l.)	»	$34\frac{1}{4}$	»	—.—
Credit fonc. rural (7%)	»	$102\frac{1}{4}$	»	103
» „ „ (5%)	„	$90\frac{1}{2}$	„	$92\frac{1}{4}$
» » urban (7%)	»	$101\frac{3}{4}$	»	102
» » » (6%)	»	$97\frac{1}{2}$	»	98
» » » (5%)	»	$87\frac{1}{2}$	»	88
Banca națională a României	»	1323	»	1420
Ac. de asig. Dacia-Rom.	»	340.	»	$374\frac{1}{2}$
« » » Națională	»	$237\frac{1}{2}$	»	248
Aurŭ	»	5·40.%	»	5·50
Bancnote austriace contra aurŭ	»	2.07.	»	2.09

Cursulu pieței Brașovŭ
din 23 Augustŭ st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.11	Vênd.	9.13
Argint românesc	»	9.05	»	9.10
Napoleon-d'orĭ	»	9.62	»	9.64
Lire turcescĭ	»	10.86	»	10.90
Imperialĭ	»	9.86	»	9.88
Galbenĭ	»	5.64	»	5.67
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.50
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonațĭ ai noștri, carĭ au plătitŭ prețulŭ abonamentului pe una jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprilie a. c., sunt rugațĭ a ne trimite diferența prețului urcatŭ dela 1 Aprile c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAȚIA „GAZ. TRANS.“

LICITAȚIUNE.

Comuna bisericéscă „Șinca nouă“ publică licitațiune pentru darea în antreprisă a *clădirii unei bisericĭ nouă* după planulŭ ce'lŭ posede. Cheltuelile clădirii suntŭ evaluate la suma de **11,500 fl.** Condițiunile se potŭ vedé în numita comună. Cauțiunea va fi în banĭ gata. Licitarea e fixată pe ḑiua de 15 Augustŭ st. v. (Sfântă Măria) 1884, la 10 óre a. m. în comuna Șinca nouă. Comuna respectivă 'șĭ reservă dreptulŭ de a alege dintre architecții, ce se vorŭ presentá la licitațiă, pe care'lŭ va voí. In casŭ că licitarea se va publicá și în „Telegrafulŭ Românŭ,“ nu se va luá în considerare, decâtŭ cea din „Gazetă.“

Augustŭ în 4, 1884.

Comuna bisericéscă **„Șinca nouă.“**

1—4 **PUBLICAȚIUNE.**

Din partea subscrisei primării comunale se aduce la cunoscință publică, cumcă comuna Zĕrneștĭ va vinde în calea licitațiunei la 31 Augustŭ 1884 la 10 óre a. m. în pădurea din apropiere „Valea lui Paur“ 1520 metrii lemnŭ de mestécănŭ pentru focŭ. Prețulŭ strigărei e statoritŭ cu 88 cr. pentru unŭ metru; alte condițiunĭ mai detaiate se vorŭ face cunoscutŭ, doritorilorŭ de a cumpĕrá, în ḑiua licitațiunei.

Zĕrneștĭ în 19 Augustŭ 1884.

Primăria comunală.

Badiu, notarŭ. **Ioanŭ Dobre**, primarŭ.

Tipografia Alexi Brașovŭ.